

HỢP TÁC QUỐC TẾ VỀ ĐÀO TẠO NGUỒN NHÂN LỰC CHO HÀ TĨNH TRONG BỐI CẢNH CHUYỂN ĐỔI SỐ NỀN KINH TẾ

PHẠM HUY THÔNG, ĐẶNG THỊ THÁI LINH

Phát triển nguồn nhân lực đáp ứng được nhu cầu của chuyển đổi số là yếu tố quan trọng để nền kinh tế nắm bắt được các cơ hội phát triển trong bối cảnh suy giảm do đại dịch COVID-19. Hợp tác quốc tế về đào tạo nguồn nhân lực là một trong những phương thức thúc đẩy sự phát triển về cả chất và lượng của hoạt động giáo dục đào tạo, từ đó tạo ra nguồn nhân lực có chất lượng cao. Cùng với cả nước, tỉnh Hà Tĩnh cần đẩy mạnh công tác hợp tác quốc tế về đào tạo nguồn nhân lực chất lượng cao để đáp ứng nhu cầu ngày càng tăng về nhân lực phục vụ sự phát triển của nền kinh tế số.

Từ khóa: Hợp tác quốc tế, nguồn nhân lực, chuyển đổi số, Hà Tĩnh, dịch COVID-19

INTERNATIONAL COOPERATION ON HUMAN RESOURCE TRAINING FOR HA TINH IN THE CONTEXT OF DIGITAL TRANSFORMATION OF THE ECONOMY

Pham Huy Thong, Dang Thi Thai Linh

Developing human resources to meet the needs of digital transformation is an important factor for the economy to seize development opportunities amid the decline caused by the COVID-19 pandemic. International cooperation in human resource training is one of the methods to promote the development of both quality and quantity of education and training activities, thereby creating high-quality human resources. In line with the country, Ha Tinh province needs to promote international cooperation in training high-quality human resources to meet the increasing demand for human resources for the development of the digital economy.

Keywords: International cooperation, human resources, digital transformation, Ha Tinh, COVID-19 epidemic

Ngày nhận bài: 12/5/2022

Ngày hoàn thiện biên tập: 26/5/2022

Ngày duyệt đăng: 1/6/2022

Đặt vấn đề

Đại dịch COVID-19 bắt đầu diễn ra từ cuối năm 2019 và nhanh chóng lan rộng ra toàn thế giới, ảnh hưởng mạnh mẽ đến sự tăng trưởng và phát triển của nền kinh tế toàn cầu. Cùng với những ảnh hưởng sâu rộng của đại dịch thì sự vận động, phát

triển không ngừng của chuyển đổi số nền kinh tế với những ứng dụng to lớn trong việc đẩy mạnh thương mại điện tử, thanh toán trực tuyến, quản lý ứng dụng bằng các phần mềm hiện đại, hiệu quả cao, giảm bớt gánh nặng về nhân công và nhu cầu ngày càng tăng về nguồn nhân lực đáp ứng sự phát triển mạnh mẽ của nền kinh tế số đã đặt ra bài toán về đào tạo sao cho đủ về số lượng, đáp ứng chất lượng của nguồn nhân lực. Hợp tác quốc tế trong đào tạo nguồn nhân lực hiện nay là cách thức đào tạo phổ biến, tạo ra nhiều cơ hội học tập cho người học. Với hình thức này, người học được tiếp cận nhiều hơn với các nền giáo dục chất lượng, từ đó sẽ tạo ra nguồn nhân lực chất lượng.

Hà Tĩnh là tỉnh miền Trung của Việt Nam, hàng năm đều hứng chịu nhiều thiên tai khắc nghiệt. Tác động của đại dịch COVID-19 dẫn đến các tác động tiêu cực lên hoạt động sản xuất, tiêu thụ toàn Tỉnh. Để vượt qua khó khăn, phát triển kinh tế, Hà Tĩnh cần có một lực lượng lao động chất lượng, linh hoạt, thích ứng nhanh với chuyển đổi số và biến động của đại dịch. Hợp tác quốc tế trong đào tạo nguồn nhân lực ở Hà Tĩnh trong giai đoạn hiện nay là vấn đề đặt ra.

Hợp tác quốc tế về đào tạo nguồn nhân lực

Hợp tác quốc tế về đào tạo được hiểu là sự hợp tác về các hoạt động đào tạo giữa các cá nhân, chủ thể tại Việt Nam với các cá nhân, chủ thể người nước ngoài nhằm mục đích phát triển giáo dục, đào tạo của cả hai bên. Mô hình hợp tác này sẽ thúc đẩy sự phát triển về cả chất và lượng của hoạt động giáo dục đào tạo. Hoạt động hợp tác quốc tế về đào tạo nhân lực cũng là một trong những chiến lược để

góp phần tăng cường mối quan hệ gắn kết quốc tế, tạo điều kiện thúc đẩy các hoạt động hợp tác về kinh tế - xã hội khác.

Hợp tác quốc tế trong giáo dục và đào tạo đã và đang chứng minh được vai trò của mình trong việc góp phần nâng cao chất lượng nguồn nhân lực của Việt Nam. Do đó, trong thời gian tới, việc đẩy mạnh hợp tác quốc tế trong lĩnh vực này vừa là yêu cầu, vừa là sự tất yếu đối với Việt Nam. Vì vậy, việc nắm bắt được thực trạng hoạt động hợp tác quốc tế trong đào tạo sẽ là cơ sở để đề xuất các giải pháp phát triển hợp tác quốc tế phục vụ đào tạo nguồn nhân lực tại Việt Nam nói chung và Hà Tĩnh nói riêng một cách hợp lý nhất.

Tình hình lao động và vấn đề phát triển nguồn nhân lực tại tỉnh Hà Tĩnh

Nguồn nhân lực là nhân tố hàng đầu quyết định sự phát triển của nền kinh tế. Cùng với sự phát triển kinh tế - xã hội, nguồn nhân lực của Hà Tĩnh cũng phát triển cả về số lượng và chất lượng, tuy nhiên, cơ cấu của nguồn nhân lực còn bất hợp lý. Bậc đào tạo càng cao, càng có xu hướng phát triển thiên về các ngành sản xuất phi vật chất. Ngoài ra, nguồn nhân lực có khả năng thích ứng nhanh với công nghệ số, có trình độ ngoại ngữ tốt, chịu được sự tác động về ngoại cảnh của dịch bệnh ở Hà Tĩnh còn hạn chế, hiện tại chỉ chiếm tầm 15% lực lượng lao động của Tỉnh.

Hiện nay, Hà Tĩnh có khoảng hơn 7.000 doanh nghiệp đang hoạt động, gần 700.000 người trong độ tuổi lao động. So với năm 2020, năm 2021 và những tháng đầu năm 2022, số lao động được giải quyết việc làm và xuất khẩu lao động của Hà Tĩnh đạt khoảng gần 30.000 người, tăng 13,45%. Hà Tĩnh hiện có khoảng 76.000 người đang làm ăn, sinh sống, học tập và lao động ở nước ngoài; cộng đồng người Hà Tĩnh ở nước ngoài luôn tích cực hướng về xây dựng quê hương, đất nước. Mặt khác, dịch bệnh COVID-19 đã khiến một bộ phận lao động từ các thành phố lớn trên cả nước mất việc làm và phải về quê tránh dịch đã tạo ra một áp lực lớn đến vấn đề việc làm, an sinh xã hội đối với Tỉnh.

Hà Tĩnh hiện tại có nhiều khu công nghiệp lớn, các doanh nghiệp có vốn đầu tư nước ngoài hoạt động sản xuất trên địa bàn, song nguồn nhân lực tại địa phương chưa đáp ứng được yêu cầu của các doanh nghiệp này về cả số lượng lẫn chất lượng. Hiện nay, không riêng ở Hà Tĩnh, các địa phương khác cũng đang quan tâm đến vấn đề này. Một số công ty của Đức đang đầu tư tại Việt Nam như: Siemens, Bosch, Mercedes... cũng có những trường

dạy nghề của riêng tại Việt Nam, nhưng chỉ đủ đáp ứng cho nhu cầu sử dụng lao động của họ.

Trên cơ sở đánh giá tình hình nhân lực của Tỉnh, những đòi hỏi đặt ra trong quá trình phát triển kinh tế - xã hội gợi mở một số vấn đề mà tỉnh Hà Tĩnh cần tập trung tìm phương án giải quyết nếu muốn nâng cao chất lượng nguồn nhân lực. Cụ thể như: Nguồn nhân lực trong Tỉnh chưa đáp ứng đầy đủ nhu cầu của xã hội; Nhân lực sau khi được đào tạo chưa được sử dụng hiệu quả; Các đề án phát triển nguồn nhân lực chất lượng cao chưa có nhiều và nội dung chưa thực sự thúc đẩy được bộ phận lao động tiếp tục tham gia đào tạo ở các bậc cao hơn, nhất là đội ngũ chuyên gia, cán bộ khoa học; Chưa có các giải pháp dự báo nhu cầu về nguồn nhân lực của các ngành nghề trong tương lai; Còn yếu trong công tác nâng cao chất lượng hoạt động rèn nghề, hướng nghiệp cho lao động; Thiếu giải pháp về việc làm, thị trường lao động, điều kiện làm việc; Chưa mở rộng và tăng cường quan hệ hợp tác để phát triển nguồn nhân lực tỉnh Hà Tĩnh...

Mô hình hợp tác quốc tế về đào tạo nguồn nhân lực tại Hà Tĩnh

Mô hình hợp tác quốc tế về đào tạo nguồn nhân lực tại Hà Tĩnh hiện nay được thực hiện trên nhiều phương diện và bằng nhiều hình thức đa dạng. Có thể kể đến như hợp tác trao đổi sinh viên quốc tế giữa các trường đại học, cao đẳng, trung cấp chuyên nghiệp trong nước với nước ngoài, ký các thỏa thuận gửi lao động ra nước ngoài đào tạo để nâng cao tay nghề, trình độ chuyên môn nghiệp vụ, mở các hội thảo, diễn đàn, chuyên đề quốc tế trao đổi chuyên môn, phương pháp đào tạo... Công tác ký kết thỏa thuận hợp tác quốc tế của tỉnh Hà Tĩnh tiếp tục được thực hiện nghiêm túc, đúng trình tự, quy định theo Pháp lệnh số 33/2007/PL-UBTVQH11 ngày 24/4/2007 về ký kết và thực hiện thỏa thuận quốc tế của Ủy ban Thường vụ Quốc hội và Quy chế quản lý thống nhất các hoạt động đối ngoại trên địa bàn tỉnh Hà Tĩnh.

UBND tỉnh, các sở, ban, ngành, cơ quan trong tỉnh, các cơ sở giáo dục đào tạo và các doanh nghiệp trên địa bàn Hà Tĩnh luôn quan tâm đến vấn đề hợp tác quốc tế trong đào tạo nguồn nhân lực phục vụ sự phát triển của tỉnh nhà và cả nước. Hà Tĩnh hiện tại có 01 trường đại học, 03 trường cao đẳng, 03 trường trung cấp chuyên nghiệp, với mục tiêu đào tạo nguồn nhân lực phục vụ sự phát triển của tỉnh nhà, cả nước và hướng ra quốc tế. Hiện nay, ở Hà Tĩnh, việc vận dụng mô hình hợp tác quốc tế để nâng cao chất lượng giáo dục đào tạo từ đó cho ra

một lực lượng lao động tốt chủ yếu đang được thực hiện tại các cơ sở giáo dục.

Các cơ sở giáo dục và đào tạo đóng trên địa bàn Tỉnh cũng có những kết quả nhất định của mô hình hợp tác quốc tế về đào tạo nguồn nhân lực. Cụ thể, Trường đại học Hà Tĩnh từ năm 2018 đến nay đã đón 69 đoàn công tác đến thăm và làm việc; tổ chức 06 đoàn ra đi quảng bá tuyển sinh, làm việc với các đối tác nước ngoài. Phối hợp với các đối tác Hoa Kỳ, Thái Lan đã tổ chức 03 hội thảo khoa học quốc tế, 01 diễn đàn và 04 chuyên đề quốc tế. Có 26 thỏa thuận hợp tác về giáo dục Trường ký với các đối tác tại nước ngoài đang còn hiệu lực, được thực hiện đúng quy trình và thủ tục pháp luật Việt Nam và quy định của tỉnh Hà Tĩnh. Tuyển sinh được 776 lưu học sinh của 11 tỉnh và 01 thành phố của Lào sang học tập tiếng Việt và chuyên ngành tại Trường; Trường đã cử 34 sinh viên đi thực tập tại Thái Lan, 24 sinh viên đi thực tập tại Đài Loan và 10 sinh viên đi thực tập tại Israel.

Hợp tác đào tạo quốc tế đang là xu hướng được các cơ sở đào tạo nghề lựa chọn nhằm đáp ứng yêu cầu về nhân lực trong thời kỳ mới, đồng thời mở ra cơ hội lựa chọn nghề nghiệp tại các nước phát triển cho học sinh, sinh viên, người lao động Hà Tĩnh. Chương trình hợp tác đào tạo với Tập đoàn Avestos (Đức) của Trường Cao đẳng Kỹ thuật Việt Đức Hà Tĩnh được đánh giá cao về chất lượng và đề xuất triển khai đào tạo thêm ở các lĩnh vực phù hợp với xu thế mới. Nhà trường cũng đã cử 4 giáo viên tham gia khóa đào tạo chuyên môn tại Đức... Ngoài ra, chương trình hợp tác Việt-Đức "Đổi mới Đào tạo nghề Việt Nam", được tài trợ bởi Bộ Hợp tác Kinh tế và Phát triển Liên bang Đức (BMZ), đồng thực hiện bởi Tổ chức Hợp tác Phát triển Đức (GIZ) và Bộ Lao động Thương binh và Xã hội Việt Nam thực hiện các khóa đào tạo ngắn hạn cho lao động bị mất việc, cần được đào tạo lại để chuyển đổi việc làm hoặc người trong độ tuổi lao động nhưng chưa có việc làm. Hoặc như Trường Cao đẳng Công nghệ Hà Tĩnh với các chương trình: Liên kết đào tạo với Học viện Chisholm (Australia), Học viện HWK Leipzig và Tập đoàn Avestos (Đức); liên kết đào tạo song hành với Công ty TNHH Sản xuất và Kinh doanh VinFast (Tập đoàn Vingroup).

Đồng thời, với sự chủ động từ các trường trong địa phương thì UBND tỉnh Hà Tĩnh cũng xúc tiến ký kết các chương trình giao lưu, hợp tác với một số nước như: Nhật Bản, Hàn Quốc, Đài Loan - Trung Quốc, Đức, Australia, các nước trong khối ASEAN... Gần đây nhất là Chương trình giao lưu đào tạo nguồn nhân lực giữa Hà Tĩnh và Tổ chức pháp nhân

công ích quản lý lao động quốc tế (I.P.M), nhằm củng cố và nâng cao trình độ tiếng Nhật cho người lao động, hỗ trợ đào tạo nguồn nhân lực để tham gia chương trình thực tập sinh đúng quy định.

Về phía Sở Ngoại vụ Hà Tĩnh cũng tăng cường trao đổi với các đối tác quốc tế để tiếp tục quảng bá tiềm năng, lợi thế của Tỉnh đến với các nhà đầu tư, kết nối các doanh nghiệp để mở rộng mối quan hệ hợp tác trên tất cả các lĩnh vực. Đặc biệt, nhờ thực hiện có hiệu quả Nghị quyết số 128/NQ-CP của Chính phủ ngày 11/10/2021 về ban hành quy định tạm thời "Thích ứng an toàn, linh hoạt, vừa kiểm soát công tác phòng dịch COVID-19", Hà Tĩnh vừa kiểm soát tốt dịch bệnh, vừa đạt nhiều kết quả cao trong phát triển kinh tế - xã hội, tạo điều kiện tốt nhất cho các chuyên gia, lao động, người nước ngoài đến làm việc tại Tỉnh. Sở cũng thông tin đến cơ quan đại diện ngoại giao, đối tác quốc tế việc hiện nay về chủ trương ưu tiên thu hút đầu tư các lĩnh vực như: Phát triển hạ tầng các khu, cụm công nghiệp; công nghiệp hỗ trợ, công nghiệp chế biến, cơ khí, đóng tàu, da giày; cảng biển, logistic; du lịch, dịch vụ; nông nghiệp công nghệ cao...

Các cơ quan đại diện nước ngoài tại Việt Nam và các đối tác cam kết sẽ tích cực quảng bá hình ảnh Hà Tĩnh, kết nối để các nhà đầu tư, doanh nghiệp các nước đến tìm hiểu, hợp tác thương mại, đầu tư vào Tỉnh; đồng thời, mong muốn tiếp tục duy trì và mở rộng mối quan hệ hợp tác hơn nữa trên tất cả các lĩnh vực; quan tâm, đầu tư, hỗ trợ các chương trình, dự án trên địa bàn Tỉnh; phối hợp hỗ trợ công tác phòng chống dịch bệnh COVID-19 và đào tạo nguồn nhân lực. Với nhiều hoạt động hợp tác quốc tế thực chất, hữu hiệu, hoạt động hợp tác quốc tế về đào tạo và nguồn nhân lực cho Hà Tĩnh đã có nhiều dấu hiệu khởi sắc, thông qua sự phản hồi tích cực của người học, của người sử dụng lao động và đặc biệt là xã hội.

Tuy nhiên, bên cạnh những thành quả đạt được, Hà Tĩnh còn gặp nhiều khó khăn, vướng mắc trong triển khai mô hình hợp tác quốc tế về đào tạo nhân lực. Cụ thể, các chương trình giao lưu, hợp tác được ký kết còn hạn chế, các cơ sở giáo dục chưa kết nối được với nhiều trường, cơ sở đào tạo có xếp hạng cao về chất lượng đào tạo.

Về phía các doanh nghiệp cũng còn hạn chế về số lượng nhân lực được đưa đi đào tạo ở nước ngoài (do yếu tố dịch bệnh cản trở, kinh phí đào tạo và chất lượng đầu vào của nhân lực...). Hà Tĩnh cũng chưa tiến hành triển khai được nhiều các chương trình gửi lao động đi thực tập kỹ năng ở các nước, trong khi đây là một chương trình rất hữu ích khi

mà lao động được làm việc, học tập kỹ năng ở nước ngoài sau 3 đến 5 năm có thể mang những kỹ năng học được về nước vận dụng.

Một số khuyến nghị

Nhằm tạo ra nguồn nhân lực có thể đáp ứng yêu cầu phát triển kinh tế - xã hội và hội nhập, trước hết, Hà Tĩnh cần tiến hành rà soát và chính quy nhân lực lãnh đạo, quản lý các cấp, xem xét công tác quy hoạch, đào tạo, sử dụng cán bộ một cách đầy đủ và theo định hướng tầm nhìn xa. Mặt khác, UBND tỉnh cần đẩy mạnh công tác tuyên truyền, làm cho cán bộ, công chức của toàn bộ hệ thống chính trị các cấp, các tầng lớp nhân dân, các nhà trường, doanh nghiệp, tổ chức hiểu rõ vai trò và trách nhiệm đào tạo, sử dụng nhân lực, biến thách thức về nhân lực thành lợi thế để phát triển kinh tế-xã hội và nâng cao vị thế quốc gia trên trường quốc tế. Đồng thời, đặt mỗi quan tâm lớn đến vấn đề mở rộng, tăng cường quan hệ hợp tác quốc tế về đào tạo nguồn nhân lực trong bối cảnh mới như hiện nay.

Hợp tác quốc tế trong giáo dục và đào tạo là một trong những giải pháp hữu hiệu để nâng cao chất lượng nguồn nhân lực. Vì vậy, Hà Tĩnh cần thực hiện đồng bộ một số giải pháp để phát huy tối đa nội lực; đồng thời, tranh thủ được sự giúp đỡ của các quốc gia, các tổ chức quốc tế trong vấn đề này như sau:

Thứ nhất, hoàn chỉnh hệ thống chính sách của Nhà nước về vấn đề hợp tác quốc tế trong đào tạo nguồn nhân lực, nhất là nguồn nhân lực trình độ cao trong các lĩnh vực khoa học và công nghệ theo hướng đơn giản hóa các thủ tục hành chính; nâng cao tính công bằng, khách quan trong tuyển chọn, đào tạo và sử dụng theo đúng yêu cầu thực tế của Việt Nam nói chung và Hà Tĩnh nói riêng trong giai đoạn hiện nay.

Thứ hai, với việc cử đi đào tạo ở nước ngoài, cần xây dựng chiến lược và lộ trình đầy đủ cho việc hội nhập quốc tế ngay trong từng tổ chức khoa học, thông qua liên kết đào tạo, hợp tác nghiên cứu với các tổ chức quốc tế và chuyên gia nước ngoài. Nâng cao khả năng hội nhập cho các nhà khoa học bằng việc tham gia các hội thảo và chương trình hợp tác nghiên cứu ở tầm quốc tế. Đồng thời, chuẩn bị đủ năng lực và trình độ để thu hút, tổ chức các diễn đàn trao đổi ý kiến với các nhà khoa học, viện nghiên cứu hàng đầu của các nước.

Thứ ba, đổi mới theo hướng hội nhập hệ thống chương trình đào tạo của cơ sở giáo dục với chương trình đào tạo hiện đại của thế giới. Tiếp cận các

chương trình đào tạo mới theo tiêu chuẩn quốc tế bằng việc cải cách các chương trình sẵn có sao cho phù hợp với đặc thù của Tỉnh. Mở rộng các hình thức liên kết đào tạo quốc tế tại Hà Tĩnh, để vừa giảm gánh nặng kinh phí, vừa đạt được hiệu quả trong điều kiện thực tế.

Thứ tư, tổ chức các hội thảo mời các chuyên gia nước ngoài tới giảng bài cũng như giới thiệu các công nghệ mới cho các nhà khoa học. Tạo mối quan hệ hợp tác hữu hiệu với các trường đại học, viện nghiên cứu của các nước có nền khoa học phát triển hoặc những nơi có công nghệ mà chúng ta cần, để từ đó có thể phát triển khoa học, đẩy mạnh hội nhập kinh tế quốc tế theo từng hướng trọng điểm mà đất nước nói chung và tỉnh Hà Tĩnh nói riêng đang cần.

Thứ năm, thực hiện các chính sách thu hút người tài thông qua kêu gọi các chuyên gia, nhà khoa học Việt Nam ở nước ngoài về xây dựng đất nước, hoặc có những đóng góp về khoa học cho đất nước. Họ sẽ là đầu mối liên hệ giữa các nhà khoa học trong nước với các nhà khoa học quốc tế, giúp chúng ta có thể nắm bắt được các trào lưu khoa học mới, bắt kịp trình độ quốc tế. Đây là nguồn nhân lực đáng kể, cần có chính sách thỏa đáng để thu hút nhằm phục vụ đắc lực cho công cuộc hội nhập quốc tế.

Thứ sáu, có chính sách động viên các doanh nghiệp trong Tỉnh mở rộng mô hình đào tạo có liên kết với yếu tố nước ngoài, nhằm nâng cao chất lượng lao động. Tăng cường việc hợp tác ký kết các chương trình thực tập kỹ năng để đưa lao động ra nước ngoài học tập kỹ năng mang về nước vận dụng.

Trong bối cảnh mới như hiện nay, để có được nguồn nhân lực vừa có chất lượng, vừa mang tính quốc tế cao thì việc phát triển mô hình hợp tác quốc tế về đào tạo chính là hướng đi đúng đắn của Hà Tĩnh trước những cơ hội và thách thức của chuyển đổi số nền kinh tế.

Tài liệu tham khảo

1. Cục Thống kê Hà Tĩnh (2020), Báo cáo kinh tế-xã hội tỉnh Hà Tĩnh năm 2020;
2. Cục Thống kê Hà Tĩnh (2021), Báo cáo kinh tế-xã hội tỉnh Hà Tĩnh năm 2021;
3. Ngô Thùy Linh (2013), Học viện Chính trị-Bộ Quốc phòng, Luận văn Thạc sỹ. Quản lý các dự án hợp tác quốc tế về đào tạo của Trường Đại học Giao thông vận tải đến năm 2020;
4. Nguyễn Thị Hồng Trang (2016), Trường Đại học Kinh tế quốc dân, Luận văn Thạc sỹ. Phát triển hợp tác quốc tế Trường Đại học Hà Tĩnh.

Thông tin tác giả:

TS. Phạm Huy Thông, Đặng Thị Thái Linh - Trường Đại học Hà Tĩnh

Email: thuong.nguyenthithi.kt@htu.edu.vn